

Čeští zemští patroni a jejich hagiografie

Legenda Nascitur purpureus flos Boemicis

- autorem je svatý Bruno z Querfurtu – saský misionář, řeholník a mučedník (970-1009)
- osobně se setkal se svatým Vojtěchem
- Vojtěcha obdivoval a snažil se pokračovat jeho díle
- byl zabit při misijní činnosti na území dnešní Litvy
- je také autorem legendy o Pěti svatých bratřech

Obraz svatého Vojtěcha v Brunově legendě

- po rozverném mládí inklinace k víře
- velmi zbožný muž a nadšený christianizátor
- přísný potlačovatel pohanských zvyků
- touha po mučednictví
- zabit pro víru
- autor nezmiňuje žádné zázraky po jeho smrti

x

- neúspěšný pražský biskup?
- útěk z Prahy před nepříznivou situací?
- neúspěšný misionář?

Svatý Vojtěch

- (nar. asi 956 – zem. 997) člen rodu Slavníkovců
- studium v Magdeburgu
- druhý pražský biskup
- horlivý christianizátor – spory s knížetem Boleslavem II.
- odchod do Itálie – inklinace k benediktinskému řádu a následný vstup do něj
- po návratu do Čech založení prvního mužského kláštera – Břevnov
- spolupracovník císaře Oty III.
- v roce 994 opouští Čechy podruhé (rok před vyvražděním Slavníkovců)

Svatý Vojtěch

- odchod na misii do Pruska
- zabit roku 997
- svatořečen již v roce 999
- jeho tělo vykoupil a pohřbil Boleslav Chrabrý v Hnězdně
- část ostatků do Říma a Cách (Ota III.)
- v roce 1039 ukradl jeho tělo kníže Břetislav I. a uložil v pražské katedrále
- postupně se stává patronem českých zemí a pražských biskupů

Svatovojtěšské legendy

- *Canapariova legenda Est locus in partibus Germaniae (Jest jistý kraj v končinách Germánie)* – nejstarší svatovojtěšský text – vznikl na objednávku císaře Oty III. (konec 10. století) – základ pro Vojtěchovu kanonizaci, ideál mnišského života – Edice Fontes rerum Bohemicarum I.
- již zmíněná legenda *Nascitur purpureus flos Boemicis (Z českých zemí vykvetl purpurový květ)* – Edice Fontes rerum Bohemicarum I.
- *Umučení svatého Vojtěcha (Passio sancti Adalberti martyris)* – krátký anonymní text - Edice Fontes rerum Bohemicarum I.

Pět svatých bratrů

- řeholníci pokračující v odkazu svatého Vojtěcha na území dnešního Polska
- Italové a Slované – Benedikt, Jan, Matouš, Izák a Kristýn
- zabiti v roce 1003
- spíše loupežná vražda
- svatý Bruno napsal o jejich životě a smrti legendu *Vita quinque Frantrum Eremitarum* – edice Monumenta Poloniae historica: Series nova
- jejich ostatky přivezl do Prahy kníže Břetislav v roce 1039

Svatý Prokop

- nebyl mučedníkem - vyznavač
- původně poustevník – později zakladatel sázavského kláštera a jeho první opat
- centrum slovanské liturgie (stále před velkým církevním rozkolem)
- zemřel v roce 1053
- snaha klášterní komunity o svatořečení
- sepsání několika legend
- svatořečen v roce 1204
- spíše lokální patron

Legendy o svatém Prokopovi

- *Vita minor* – nejstarší dochovaná legenda (asi konec 12. století) – předpokládá se čerpání ze starší nedochované staroslověnské legendy vzniklé v sázavském klášteře, čerpání také z letopisu tzv. *Mnicha sázavského*
- *Vita antiqua* – rozšířená verze předchozího textu – vznikla v první polovině 13. století
- *Vita maior* – opět vychází z *Vita minor* – vznikla až ve 14. století - Edice Fontes rerum Bohemicarum I.

11 Svatí a jejich kult ve středověku

Svatá Anežka

- členka přemyslovské dynastie – dcera krále Přemysla Otakara I. a sestra krále Václava I.
- propagátorka řehole svatého Františka a péče o chudé
- osobně si dopisovala se svatou Klárou
- zakladatelka klášterů a řádů Křižovníků s červenou hvězdou (1233)
- zemřela v pověsti svatosti (1282)
- první pokus o svatořečení již ve 14. století
- kanonizována až v roce 1989
- legenda *Candor lucis eterne* (14. století)

Další svatí patroni českých zemí

- svatí Cyril a Metoděj – rozvoj kultu až v době vlády Karla IV.
- svatý Vít – patron pražské katedrály (žil na přelomu 3. a 4. století na Sicílii), velmi rozšířený kult po celé Evropě
- svatý Ivan – spíše legendární postava, která měla žít v 9. století
- „svatý“ Vintíř – poustevník a benediktinský mnich, který žil v 11. století, pohřben na Břevnově
- blahoslavený Hroznata – šlechtic a zakladatel klášterů v Teplé a Chotěšově, zemřel v roce 1217 (blahořečen v roce 1897), legenda *Vita fratris Hroznatae*
- svatý Zikmund – burgundský král, jehož kult přinesl do Čech Karel IV. (žil již v 6. století)

